

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Caroli Scribani è Societate Iesv Philosophvs Christianvs

Scribanius, Carolus

Neobvrgi. Ad Danubium, 1618

Cap. II. Peccata. Quibus excidit concessa gloria. pericula. remedia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46524](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46524)

si aternitas in fronte est: ferrum-
que omne euolabit innoxium vir-
gine lapsu, si aternitas, perpetuo
fidoque comitatu, claudat latus.
beata cogitatio, quæ te conditori
reddet, & cælo cui natus. Beata,
quæ te flammis eripiet, & flammis
aternum vrentibus, seuiantibus.
Hæc meditare, & viues, viuesque
æterna felix gloria, Sanctis Deoque
æternum sociatus.

C A P V T II.

PECCATA. quorum magnitudi-
nem, seuitiam, improbum domina-
tum, non multarum horarum lectio
docebit. Videbis nihil omni æuo
impunitum vindicem Dei dexte-
ram transisse. quæ etiam in cogita-
ta, pura licet manu, immensum sa-
nit. exempla id olim docent. Hoc
graue. momentaneum peccatum ef-
se, æternam pœnam. auolat illud
quavis ocuis alite, vento, iaculo.
manent tormenta nullo æuo ponen-
da

da, nullo mitiganda. Non miraberis, si Deum cogitas; cuius cum imperia calcantur, immensa magnitudi-
ni improbitas propè peccati paria-
tur. nec desperandam tamen glorie
viam discas hoc capite. nulli tantum
sceleri immergere, & vicisti. ab illo
se terreat Deus, cœlum, mors, Chri-
stus tui sanguis, crux, vulnera, nullo-
que moritura tempore carnifices
flamma, æternumque caelestium exi-
tium peccatis destinatum.

Q Væ hæc fiducia, vt peccata
peccatis accumulés; ac tan-
quam parietem parieti, sic noua
nouis inædifices? an sternere his
viam meditaris ad maiora? & quò
hæc demum? vt Babylon exurgat
noua? an qui olim dispertit in
linguas temerarios ausus, minora
iam poterit? an abbreviata manus
Dei, & elanguit dextera? aut qui
angelis peccantibus non pepercit,
sed rudentibus inferni detractos in

2. Petri: 2.

sarthe

tartarum tradidit cruciandos, par-
cettibi? aut minor in illo virtus in
excidio tui, quam in tot angelo-
rum myriadibus ignis æterni vin-
culis mancipatis? in vnus arboris
delibatione non transit peccatum
primi parentis inultum; & transi-
bit tuum? memento Antiochi, &
& quidem frustra pœnitentis, serò
gementis, & orantis *Dominum, à* *1. Macho*
quo non esset misericordiam conse- *9.*
quuturus. Memento Babylonij Re-
gis, memento Senacherib blas-
phemias & minas Israëli per Ra-
psacen intentantis. memento So-
domæ, Pharaonis, Nabuchodono-
foris, Balthasaris, Heliodori, Nini-
ne, Israëlis, Giezi, Dauidis, Salo-
monis, Ezechiz, Oziz, Ananiz,
Epulonis; & confer peccata tua.

Angelorum habemus pecca-
tum vnum, & sequuta damnatio
ignis æterni. Hinc illud, *Angelos* *Ep. Judæ*
qui non seruauerunt suum princi- *Apost.*
parum, sed dereliquerunt suum
domi-

domicilium, in iudicium magni Dei,
 vinculis aeternis sub caligine refer-
 uant. Superbia in illis habemus
 peccatum vnum, & e vestigio vin-
 cula aeterna: quasi aeterno ac in-
 nodabili iuncta sint nexu, pecca-
 tum, ignis, vincula. nullum his
 inuenio poenitentiae tempus da-
 tum, nullam moram dolori lacry-
 misque concessam. quo momen-
 to in peccatum lapsi, eo damnatio-
 nis sententia percussi. cogita An-
 gelos administratorios spiritus
 magni Dei, ab omni corporea mo-
 le segregatos, nobili caelorum pre-
 rogatiua donatos, beatitati dele-
 ctos, conspectui Dei destinatos; &
 vna cogitatione infelicissimo pre-
 cipitio deturbatos, nulla regressus
 in aeternum spe, poenitudinis nul-
 la. cogita excludi caelo cui nati; be-
 atitudine, conspectu Dei, sociarum
 beatarum mentium consuetudine,
 & excludi aeternum, idque vnius
 cogitationis reos. Luciferi verba
 sunt: *Ponam sedem meam in Aquilone*

lone

Dei, *sero similis Altissimo.* Paria-
nerat se conditori spiritus. assensu
pars magna, eodemque momen-
to in altam terrarum visceribus
immerfam vastitatem infortuna-
tissimo precipitio deturbantur,
nulla commiseratione nobilissi-
mæ creaturæ, nulla spe rediuiuæ sa-
lutis, nulla redhabendæ expecta-
tione prostratæ gloriæ, nulla spon-
sione votorum, precum, pœnitū-
dinisque audiendæ. acerba vicissi-
tudo, vna cogitatione parta! infe-
lix cogitatio, quæ in alieno dum
ludit peccato, pœnam sibi accersit,
& pœnam æternam! miseranda
æternitas, tantæ felicitati succeda-
nea! tam modico æterna! tam vili
æterna! momentaneo assensu de-
licti vnus, æternis adiudicari flam-
mis! vna cogitatione damnari cœ-
lorum exilio æterno! dura æterni-
tas, quæ tam paruo venit. vnus
assensus pœna, vnus cogitationis
merces, vnus lapsus præmium! se-
uera pro tam tenui præmiatio! ma-
gis,

C

gis,

Iob, 10. gis, quia aeterna. *Vbi nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.* Tam illustrem spiritum, & maximo, quantum creaturae fas est, de vicinitate propinquum, vnius ob culpam, & Luciferi fastum abiudicari caelo, adiudicari tormentis aeternum sumentibus, vrentibus!

Quid cogitamus mortales tot in re-
retiti vitiis, tot non dicam cogita-
tionibus, sed sceleribus madidi,
tot facinoribus circumfessi, tot
1. Esd. 9. peccatis consepulti? *Iniquitates enim nostrae multiplicatae sunt super caput nostrum, & delicta nostra creuerunt vsque ad caelum.* Et tanquam scapha medio Oceano insurgentibus late fluctibus iactatur pauca ita animae nostrae in vitiorum mari magno, ingentibus agitantur procellis, vndique ventis saeuum vrentibus, qui solem diemque, stellasque, lunamque solamen nocturnum omnem nimirum caeli radium omne gratiae lumen subtrahunt oculis, & pro die, meras inducunt

ten

tenebras Ægyptiis maiores, in quibus tanquam fascino aut densa involuta caligine miseræ mentes, incertæ viarum æternarum volutantur, huc illuc cæco impetu raptata. & meliora Angelis speramus, mitiora expectantes? sceleribus ut ingenti pelago imersi, undis prementibus, cælo minitante, nimbis ruentibus, demonibus hostili animo insultantibus, quid speramus inani fiducia freti miserantis & facilis in veniam Dei? Angelorum exemplo disce vindicem illius manus.

Verum *miserator & misericors* psal. 102
Dominus, longanimis & multum misericors, non in perpetuum irascetur; neque in æternam comminabitur. neque secundum peccata nostra faciet nobis; neque secundum iniquitates nostras retribuet nobis. Ille enim est, qui peccatorum nostrorum non recordatur amplius. ille qui delet ut nubem iniquitates nostras & quasi nebulam peccata nostra. nihil nego. verum
C 2 memen-

Eccli. 5. memento illius. De propitiato peccato noli esse sine metu: neque adicias peccatum super peccatum. & ne dicas, Misericordia Domini magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur. Misericordia enim & ira ab illo citò proximant, & in peccatores respicit ira illius. Ne tardes proinde conuertere ad Dominum, & ne differas de die in diem: subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te. Et ne dixeris, Peccaui, & quid mihi accidit et iste? Altissimus enim est patiens reditor, magnitudinem poenæ tarditate compensat. Et sanè Angelorum exemplum satis esse debebat ad cautelam, satis in exemplum scruientis Dei, aut fortè illis gehennam parauit seuiorem, sulphuream, ardentiolem; benigniorem nobis. vna cogitatio mercedem illam potuit; tot scelera non mererentur nostra? aut clementior erit Dominus super innumeris peccatis nostris, quàm super vni-

Ang

Angelorum? scilicet in vno illo-
rum, quàm in tanta mole nostro-
rum? placabilior super innumera-
bilibus nostrorum; quàm super il-
lorum vno? districtior super mo-
mentaneo illorum vno, quàm su-
per tot annorum nostrorum? non
cadunt hæc in illam æquitatem fle-
cti nesciam. *Non est personarum ac-* Act. 10.
ceptor Deus. sed in omni gente qui
timet eum, & operatur iustitiam, ac-
ceptus est illi. Non enim subtrahet
personam cuiusquam Deus, nec vere- Sap. 6.
bitur magnitudinem cuiusquã. que-
niam pusillum & magnum ipse fecit,
& equaliter cura est illi de omnibus.
Dari magnum paruumque pœna
feriet, si in pari culpa sunt. paria-
tur enim culpæ pœna, non perso-
næ. & audiamus componentem
homines cum Angelis lobum. Cæ- Job. 15.
li non sunt mundi in conspectu eius,
quanto magis abominabilis & inuti-
lis homo, qui bibit quasi aquam ini-
quitatem? in tanta disparitate cul-
pæ, quanta erit pœnarum?

Transeamus ad primorum parentum, in vetitæ arboris esu primordiale delictum: vides damnatos in mortem ob vnius arbusculæ delibationem. nec longa concessa mora, aut comminationibus provocati in dolorem. placuit mulieri pomum; gustavit. sequutus maritus, maritum manus Domini. comederant; & in ipso morsu mors hausta, exutus pudor, innocentia pulsa. Paradisum hic cogita Dei manibus consutum. Deliciarum nemus, castarum voluptatum hortum irriguum. & finge quidquid lubet animo commodorum, summa votorum omnium, maiora reperies & vna vnius delibatio pomi excludit his omnibus, & audit mulier: *Multiplabo arumnas tuas, & conceptus tuos: in dolore paries filios, & sub viri potestate eris, & ipse dominabitur tui.* Audit maritus, *Quia audisti vocem vxoris tuæ, & comedisti de ligno, ex quo præcepit tibi ne comederes, maledicta terra*

Gen. 3.

Ibidem.

in

in oere et in laboribus comedes ex
ea omnibus diebus vitæ tuæ. spinæ
& tribulos germinabit tibi. in sudo-
re vultus tui vesceris pane tuo. nec
in verbis steterunt minæ, sequuta
res est. Intuere vtriusque felicitatē
in paradiso, imperia in bestias, im-
res creatas omnes, si vnam excipias
arborem: vide fortunatam posses-
sionem, animos latos, formæ præ-
stantiam, valetudinem integram,
ingenij magnitudinem, prudentiæ
fastigium; laborum deinde igna-
ros, nescios sudorum, curarū, mo-
lestiarum, fatigationum, dolorum,
ægritudinum; omniumque aduer-
sarum rerum & miseriarum exper-
tes. accedit delibatio pomi, & emi-
grasse è paradiso dices omne bo-
num, immigrasse quidquid malū,
acerbum, durum, asperumque est.
ita vno peccato omne bonum ab-
stergitur, omne malum imbibitur,
& ad vnius criminis prospectum,
tanquam à præsentissimo toxi-
co fugit, quidquid bonum,

quidquid optabile ; accedit, quid-
 quid noxium, quidquid arduum &
 graue. misera bonorum fuga, in-
 felix malorum accessio ; miserius
 infeliciusque peccatum, fugę &
 accessions causa. delictum vnum,
 pœna tam varia ! delictum breue,
 ac propè momentaneum ; pœna
 æterna ! semel offeudit Adam, sem-
 per luit. cecidit Eua semel, nun-
 quam in plenam surrexit. vno v-
 terque saucius vulnere, cicatricem
 tulit æternam. semel præuaricato-
 res, semper rei. deflenda condi-
 tio, quia mutari nescia. grauis spo-
 liatio, in qua redhibitionum adi-
 tus oclusus. durum exilium, in
 quo omnis restitutionis spes ad-
 epta. desperata egritudo, in qua re-
 mediationi negata via est. miser-
 rimum exui dignitatibus, cum nec
 in integrum, nec in partem resti-
 tuendi spes superest. & hæc vnus
 peccati tam dira merces, vnus de-
 licti tam grauis pœna, vnus reatus

eam
 gen
 nitu
 stitu
 S
 stiti
 nem
 nem
 deli
 nox
 est,
 non
 crim
 mun
 pam
 nas.
 deli
 null
 gan
 pom
 uita
 Chri
 mel
 per
 dim

tam

eam sequa damnatio, nulla arte, ingenio, prudentia, doloribus, poenitudine, lacrymis in integrum restituenda.

Sed neq; in duobus poena constitit, transit in nepotes, in omnem posteritatem: stabitq; in omnem etatem. ita in vnus parentis delicto puniuntur omnes, vnus noxe poena tenet omnes. Graue est, delictum vnum tot iam seculis non posse expiari; grauius, alieno crimine omnes feriri; grauissimum, tam lenem parentum culpam, poenas in posteros sequi eternas. cogita poenam & intelliges delicti grauitatem. eterna illa est, nullo quo ponenda, nullo mitiganda: & tamen in vnus vetiti pomi delibatione omnis hec grauitas: quam nec sanguis quidem Christi restituit in integrum. Semel innocentia periit, periit semper: semel paradiso exclusi, excludimur semper: semel deliciis illi-

us spoliati, spoliatur semper. nec
 quisquam ea sanctimonia fuit, qui
 rediret unde exciderat parentum
 vitio. ita satis ad poenam est illos
 habuisse parentes. Ab illo nunc
 delicto intueri, quot mortalium
 myriades ignibus adiudicate æter-
 nis. quot etiam nullo extra paren-
 tum crimine gaudiis frustrentur
 æternis. quam rari è multis milli-
 bus cælo donati, ut nesciam an è
 centum millibus vnus? reliqui nun-
 quam moriturarum flammarum
 non moritura sunt materia. Quid
 ergo speramus ingenti scelerum
 nostrorum turba circumfessi, mole
 oppressi? si parentum delictis per-
 cutimur, stabimus impercussi in
 propriis? stabimus immunes in no-
 stris, qui non stamus in alienis?
 peccarunt parentes primi, sequuta
 è vestigio poena est, eademque nos
 omnes censura ferit. delictum il-
 lorum fuit, abiit in traducem. co-
 rita è fonte venenatio flumina bi-
 bere, è scaturigine torrentes, è flu-
 mini-

P
 min
 & fi
 mur
 stris,
 stris
 nost
 illud
 quan
 stitu
 in vi
 stum
 erit /
 no, ex
 cordia
 straru
 aut q
 sculp
 mine
 inscri
 funda
 leant
 ria, c
 trali
 lybea
 liet?
 9779

minibus maria, è radice truncum
& fructus. Si tam seuera distringi-
mur propè in alienis, vix in no-
stris, damnatione; quid fiet in no-
stris? cùm illud in vno; quid in
nostrorum innumeris? si nunquã
illud in plenum deletur, quia nun-
quam dum vitimus in plenum re-
stitui mur, in paradisi innocenciam,
in virginem pudorem; non deli-
ctum cuiusque nostrum *scriptum*
erit stilo ferreo in vngue adamantini tere, 170
no, exaratum secundum latitudinem
cordis, & in cornibus animarum no-
strarum? Quibus ergo viribus,
aut qua arte tam altè insculpta de-
sculpentur? aut quo eluentur flu-
mine adamantino stilo impressa,
in scripta ferreo? non, si maria
fundant oculi, diluere hæc va-
leant scelera. Quid ducta suspi-
ria, quid vota poterunt de pene-
trali pectoris deprompta? cha-
lybea peccata sunt, quis emol-
liet?

- zere. 36. Et tamen quò hæc amica vox?
 Reuertatur vnusquisque à via sua
 pessima, & propitiuſ ero iniquitati
 eze. 18. & peccato eorum. Quò illa? Si im-
 pius egerit pœnitentiam ab omnibus
 peccatis ſuis quæ operatus eſt, & cu-
 ſtodierit omnia præcepta mea, & fe-
 cerit iudicium & iuſtitiam, vita vi-
 uet, & non morietur. omnium ini-
 quitatum eius quas operatus eſt, non
 recordabor: in iuſtitia ſua quam ope-
 ratus eſt, viuet. quid dicam niſi il-
 Mich. 7. lud Michee? Quis Deus ſimilis tui,
 qui auferſ iniquitatem & tranſfers
 peccatum reliquiarum hæreditatis
 ſuæ? non immittet vltra furorem
 ſuum, quoniam volens miſericordi-
 am eſt. reuertetur & miſerebitur no-
 ſtris, deponet iniquitates noſtras, &
 proiciet in profundum maris omnia
 peccata noſtra. Nimirum ſi cum
 Dan. 3. Daniele clamemus: Peccauiſmus, &
 iniquè egimus recedentes à te, & de-
 liquimus in omnibus & præcepta tua
 non audiuiſmus, nec obſeruauimus,
 nec fecimus ſicut præceperas nobis vi-
 bene

bene nobis esset: omnia ergo qua induxisti super nos, & vniuersa que fecisti nobis, in vero iudicio fecisti. & nunc non possumus aperire os; confusio & opprobrium facti sumus seruis tuis, & his qui colunt te. Ne, quæsumus, tradas nos in perpetuum propter nomen tuum; neque auferas misericordiam tuam a nobis. Neque enim abbreviata est manus Domini, ut saluare nequeat: neque aggrauata est auris eius, ut non exaudiat. Sed iniquitates nostræ diuiserunt inter nos & Deum nostrum: & peccata nostra absconderunt faciem eius a nobis ne exaudiret: multiplicatae sunt enim iniquitates nostræ coram Deo & peccata nostra. Et licet verissimum sit illud & consolatione plenissimum, & quod falli nesciat, Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbabitur: & si fuerint rubra sicut vermiculus, velut lana alba erunt; tamen & illud memento. Va qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, & quasi vinculum plaustrum

Isa. 59

Isa. 18

Isa. 5

Isa. 4°. peccatum, Completa est malicia eius.
 Suscepit de manu Domini duplicia
 pro omnibus peccatis suis. Et illud:
 Eccl. 7. Ne alliges duplicia peccata: neque
 enim in vno eris immunis.

Exempla iam olim docent. non
 Sodoma & Gomorrha factæ sunt
 exemplum ignis æterni? cum Do-
 2. Pet. 2. minus ciuitates eorum in cinerem
 redigens, euerfione damnauit: exem-
 plum eorum qui impiè acturi sunt po-
 nens, cum pluit sulphur, & ignem de
 Gen. 19. caelo, & subuertit ciuitates has, &
 omnem circa regionem, vniuersos ha-
 bitatores urbium, & cuncta terra
 virentia. Etiam in terram sæuit, &
 nunc vastitas ingens, & orba re-
 gio, & frustra ager est, & tantum
 vrbes retro, & populi frequentes.
 fed & propinquum mare iuxta
 cum solo mortem bibit. Haftenus
 ergo Sodoma, & nulla Gomorrha,
 & cinis omnia. & censor sceleris
 Deus, cum impietas ignium me-
 reretur imbres. Quid cogitas de
 sceleribus tuis, cum malitiam eni

illius

illius imbribus vides punitam?
Iam Israël in vitulo idololatriam
vnam quis ignorat? an non è ve-
stigio viginti tria millia domesti-
cis obruncata gladiis diuinæ iræ
litauerunt? habes & fornicantem
in filias Moab, sed & Eleazaro du-
ce viginti quatuor millia vna pla-
ga corruisse: audimus & murmu-
rantem: cum post manna escati-
lem pluuiam, post petra aquati-
lem sequelam desperat de Domi-
no: & cum carnes postulat, Ægy-
ptiorum pepones & cucumeres,
fastidians super Angelorum cibo.
sed & concupiscentiæ huius mo-
numenta vides in Core, Dathan,
& Abiron, obloquentes in Moyse
Domino. *Et dirupta terra est sub*
pedibus eorum, & aperiens os suum
deuorauit illos cum tabernaculis
 suis, ac vniuersa substantia eorum,
descenderunt que vini in infernum
operti humo, & perierunt de
medio multitudinis. Quis no-
strum non millia numerat?
& ibi

- & ibi etiam pecora, tentoria, & tintinnabula dominorum poena plectuntur. nos qua inani fiducia peccata peccatis cumulamus?
- Eccl. 3.** quàm verum, cor nequam grauabitur in doloribus, & peccator adiiciet ad peccandum, ita plurimum vnum delictum semita est ad secundum.
- Prou. 18** cùm verò in profundum venerit peccatorum, contemnet. sed sequitur eum ignominia & opprobrium.
- Prou. 5.** Iniquitates enim suæ capiunt impium, & funibus peccatorum suorum constringitur. Quid exspectes, nisi
- Ibid.** vt moriatur, & in multitudine stultitia suæ cum Core & Dathan decipiat? post quorū vanissimam fatuitatem de prerogatiua sacerdotalis muneris emulam, habes obloquentis murmur populi; sed & dexteram Domini murmur excipientis: & percussi sunt quatuordecim millia hominum, & sepringenti, absque his qui perierant in seditione Core. Quid quòd ipse Moyses leui tactus diffidentia, toties lassatus

tas populi querimonis, audit cum
fratre, *Quia non credidistis mihi ut*
sanctificaretis me coram filiis Israël Num 20
non introducetis hos populos in terrā
quam dabo eis. Hęc est aqua, de qua
comite petra populo defluebat. &
quid hęc delicta ad iniquitates me-
as? quid vna Core, Dathan & Abi-
ron obloquutio, si cū ingentibus
innumerisque sceleribus meis cō-
ponatur, & subducta interim in cō-
tradictione Core sub pedibus terra,
latam ruinam dedit: cū etiam ta-
bernacula, tanquam in ostentatio-
nem magnitudinis delicti, & quid-
quid erat opum ac supelectilis, de-
scenderet cum delinquentibus in
infernum: in quo nec parvulis par-
citurum est, nec pecoribus. quę si v-
nius merces criminis est, quid spe-
rare debeo quod scelerum reus? &
si Moyse, cum quo Deus facie ad fa-
ciem loquutus, non est parciturum;
qua fidentia indemnitate inter
tot crimina cogitas? Quid quōd
gloriosa & illustris illa cātatrix post
pro-

Exod. 14 profectum mare, stratumque pedibus, *Cantemus Domino, gloriose enim magnificatus est, equum et ascensorem eius proiecit in mare; candens lepra quasi nix apparuit.* quod

Num. 12 obloquuta Moyse? & excluditur castris diebus septem in testationem delicti. hæc orbe toto clara prophetissa, & soror Moyse Maria.

Vnum etiam peccatum alterumve Davidis in Bersabea habemus. nec ullis lacrymis impetravit filio vita potuit. Lauat per singulas noctes lectum lacrymis, rigat stratum fletibus, cinerem ut panem manducat, cilicio & sacco tegitur, pavimento purpura illiditur, & moritur infans. potuit natam lacrymis, cinere pasci, potari fletibus, membra ieiunio inania collidere terræ, cum docet diademata & purpuram flere, sceptrum ingerere: non potuit filium eripere. & nos quid vana spe ludimur peccatorum molibus tanquam Alpibus oppressi? ubi in vicem cibi

& po-

& porus, cineres & lacrymæ? vbi
pro molli culcita cilicia & vestiunt
horror? vbi membrorum ieiuniis
enectorum collisiones? atqui hæc
in illo Rege, omnium quos terra
vidit post Salomonem filium po-
tentissimo. Habemus in eodem
viro secundum cor Dei, delictum
secundum in populi censu, in quo
censenteloab inuenta sunt ex Israël ^{2 Reg. 24}
obtingenta millia virorum fortium:
qui educerent gladium: & de Iuda
quingenta millia pugnatorum super
quo temerario censu indignatio-
ne motus Dominus immisit pesti-
lentiam in Israël. & mortui sunt ex
populo septuaginta millia virorum.
cumq; extendisset manum suam An-
gelus Domini super Ierusalem vt di-
sperderet eam, & in clamasset pro-
no Rex corpore, lacrymisque ma-
dens: Ego sum qui peccaui, ego ini-
què egi: isti oues qui sunt, quid fe-
cerunt? veritatur, obsecro, ma-
nus tua contra me, & contra do-
mum patris mei: vix tandem
impe-

imperavit ac excidio manum. & nos non vno censu, aut complacentia studio, aut arrogantie nota aspersi, sed totis scelerum imbribus compluti quid speremus? aut quas lacrymas, quas dignas preces dabimus, enertende toties promerite fauientis Domini dextere?

Salomon vero post prerogativas sapientie & opum, & illa Domini vocem: *Feci tibi secundum sermones tuos, & dedi tibi cor sapiens & intelligens, in tantum ut nullus ante te similis tui fuerit, nec post te surrecturus sit. Sed & hac qua non postulasti dedi tibi, diuitias scilicet & gloriam, ut nemo fuerit similis tibi in regibus, cunctis retrò diebus: ille Regum maximus à mulieribus alienis possessus, & Moabitarum & Sidoniorum idolis mancipatus, audit iam aliam Domini vocem: *Quid non custodisti pactum meum, & precepta mea, qua mandavi tibi, dirumpens scindam regnum tuum, & dabo illud seruo tuo. Factum sub*
Roboa-*

Roboamo; nec ad Iudam Israël rediit. illud in hoc gravissimum, etiam nos de tanti Regis exitu dubios hēre, nec timori quā spei viciniore esse. metuat quicumque est casum in hoc vitæ lubrico. ne vestigia fallant seriō prospiciendum. præcipitio huic præcipitium imminet. facilis est lapsus, arduus post lapsum regressus est: & quis post præcipitium spondebit reditum, cum in tanto Rege tot diuinis sponsionibus oppulente, stemus incerti? cecidisse familiare est plurimis, surrexisse per paucis: ingens enim præcipitium est cui insistim⁹, & a quo delapsus esse, letale est. timeat quicumque vel modicum aberrat. deteriora minatur error omnīs, neque dolori aut pœnitentiæ nimium fidam⁹. nam quis hanc dabit, aut concedet tempus? tot magnis negatum, nec paucis ante Sanctorum. & quid testatiora petimus? Salomon nos docet, non doceamus nos alios. satis sit illum præcipit-

præiuisse, nos cauisse, ne eadem incertitudo nos tangeret, raperetque dubia salute. non est lusui locus, ubi dubius euentus: si successerit infelix, reparari non potest. ubi tanquam ab aleæ vnius iactu æternitas pendet. quis temerarius de ignibus ludat? audacior peccator omnis est, qui de ignib⁹ ludit æternis, vno mortali crimine parandis.

Legimus & Ezechiam Regem de gazis & apothecis deliciarum suarum apud Persas gloriatum, *Isa. 39.* audisse per Isaiam: *Ecce dies venient, & auferentur omnia que in domo tua sunt, & que thesaurizauerunt patres tui vsque ad diem hanc in Babylonem. non relinquetur quidquam. Et de filiis tuis qui exhibunt de te, quos genueris, tollent, & erunt Eunuchi in palatio Regis Babylonis.* hæc Regi, & obseruantissimo mandatorum Dei. vna diuitiarum ostentatio tantum pro merita pœnarum est, quid facient tot in nobis delictorum acerui, totq; adeo scelerū montes & maria?

De Ozia nobile Scripturę elo-
gium audimus: *Fecitque quod erat* ^{2. Par. 26}
rectum in oculis Domini iuxta omnia
quę fecerat Amasias pater eius. qui
cum adolere tentasset *incensum*, le-
pra tactus *super altare thymiamatis.*
gravius est quod sequitur: fuitque
leprosus vsque ad diem mortis suę.
ille Rex tam carus Domino, dum
obit manus non-suam, exemplo
nos suo docet, nullum delictum
diu stare inultum. sanę si steterit,
pœnarum gravitate moram com-
pensat. Et pœnarum infima, im-
missa à Domino ægritudo est: ferę
enim hæc venit à manu patris, &
ad saniora ducit.

Quinquagenarij autem princi-
pes duo ab Ochozia ad Eliam euo-
candum missi, quid peccauerant? ^{4. Reg. 1.}
& tamen audiunt: *Descendat ignis*
de celo, & deuoret te, & quinquagin-
ta tuos: & ad imperium Prophetę
euocatus ignis descendit de celo, &
deuorauit illos. non fuit durum, vl-
trixibus flammis cum milite tradi,
delicto

delicto regio, nullo propè suo? aut
sanè non magno suo, si magno
regio.

Giezi verò quàm cita vindicta
4 Reg. 5. delictum laet? *Accepisti argentum,
& accepisti vestes, vt emas olineta
& vineas, & oues & boues, & seruos
& ancillas. sed & lepra Naaman ad-
barebit tibi, & semini tuo vsque in
sempiternum. Et egressus est ab eo
leprosus quasi nix. etiam in filios,
& vique & vsque nascituros ab eo
lepra auri pretium; vt qui heredes
auri delicto parati, sint & lepra
nosque lepra manet, tot scelerum
maculis supra omnem lepram, va-
riegatos? nocentior interior est
non carnis, quæ superficiem radi-
maculata scabie; sed voluntatis
quæ depascitur intima. fugiamus
Eecl. 21. memores illius, tanquam à facie co-
lubri fuge peccatum.*

Sed & Ægyptus hospitis populi
conflictatrix, decemplici castiga-
tione percutitur, & Pharaonem
tot documenta plagarum, man-
discidi

discidio reuolutis fluctibus cum *Exod. 14*
exercitu absorbetur. *Reuersa sunt*
aqua, & operuerunt currus, & equi-
tes cuncti exercitus Pharaonis, qui
sequentes ingressi fuerant mare, nec
vnus quidem superfuit ex eis. exer-
citus internecone sua delicta regis
expiat, ipsaque Ægyptus virorum
suorum fortium robore vndarum
concordia denudatur, cum Israël,
funditus proscisso mari, parique
vtrisque stupore fixo, intestino
itinere, sicco pede transmitteret.

Iam Assyriorum Rex quàm cele-
res blasphemiarum & minarum Israël
per Rapsacem intentarum pœnas
tulit? in Æthiopas non faustis de-
nuntiationibus auertitur: centum
dehinc & octoginta millia de illius
exercitu quasi vna messoria falce
demetit Angelus. Credas indiui-
duo nexu sceleri illigatâ pœnam,
aut inhærentem calcaneo illius
tanquam viperam. fuge. sola re-
mediatio à fuga est. blanditur! ne
fide. fallat. spondet! ne crede-

D men-

mentitur. ridet! ne sequere. motus
in hoc risu est.

Dan. 5.

Nunc qui Nabuchodonosorem
audit: Nonne hæc est Babylon magna,
quam ego ædificavi in domum
regni, in robore fortitudinis meæ, &
in gloria decoris mei? Quid exspe-
ctet, nisi Tibi dicitur Nabuchodon-
osor Rex. Regnum tuum transibit
te, & ab hominibus eicient te; ea-
demque hora sermo completus est
per Nabuchodonosor, & ex hominibus
abiectus est, & fœnum vt bos com-
edit, & rore cœli corpus eius infectum
est, donec capilli eius in similitudi-
nem aquilarum crescerent, & unguis
eius quasi avium. Intuere regem
potentissimum unguem aquila-
rum in morem efferatione, capi-
torum incuria leoninum horro-
rem præferente, fœno pastum,
septennij aliquando exomol-
gesi Deum cognoscere, redire
ad regnum. & nos quid stamus di-
bitij? peccauimus, quin decurrimus
ad secunda cum Rege subsidia
ceru

ceruus sagitta transfixus, vt ferrum
& irrenocabiles moras eius de vul-
nere expellat, scit sibi dictamno
medendum: hirundo, si excaca-
uerit pullos, nouit illos oculare de
sua chelidonia. Peccator conces-
sam à Domino exomologesi prae-
teribit tacitus? muta animæ medi-
cinas cognoscunt, & tu neglectis à
Domino oblati, voluntaria in
ignem cecitate rues, & ignem æ-
ternum?

Erigere animæ cum Babylonio
tyranno. Satis ac nimium etiam
peccatum est. redi ad Dominum,
ne improvidum rapiat sera pœni-
tentia. dum remedio locus est,
meliora meditare. serò vulneribus
mederis morte sequuta. dum vita
manet, & adhuc tota anima in cor-
pore est, manum admove. quid
hæres dubius, cum videas regi post
humanæ formæ exilium septenne,
pœnitentiam functo, restitutum
regnum? ne tamen fide, aut
ad extrema pœnitentiam differ.

D 2 neque

neque enim par successit felicitas filio. post prodiga enim è vasis domus Domini vina, videt immania
 2. Dan. 5 verba seueræ dexteræ, *Mane, Thecel, Phares.* eademque nocte interfectus est Baltassar Rex Chaldaus. Nimirum, bibebant vinum, & laudabant Deos suos aureos & argenteos, æreos & ferreos, ligneosque & lapideos. cum in eadem hora apparuerunt digiti quasi manus hominis scribentis. Letalem sententiam vtriusque mortis, corporis & animæ, inter pocula & lætabundas voces, in extrema conuiuæ lubentia madidi vino, mortem excipiunt denunciatam. non eueniant hæc nobis. nec inter fercula, vina, delicias, nõ in media hilaritudine, inter risus & iocos, mors exprimat animam, immaturam cælo, nimis maturam ignibus, & ignibus nullo xuo mitigandis.

2. Mac. 3. Heliodorum qui videt, quid nisi Dei potentem dexteram cogitabit? equum, infessorem, flagellantium

tium turbam qui audit, nec nisi O-
nia deprecante vita donatum, quid
nisi peccatum perhorrescit? comes
delicti pœna est. Non carebimus
comite qui non caremus duce. in-
felix sociatio. Vitemus delictum,
& pœna iam nulla est.

Legimus & peccatricem Nini- Ion. 3.
nen, sed ad Prophetæ vocem sce-
lerum pœnitentia ieiunio triduo
functam, etiam pecudibus enectis,
quibus iratus Deus non erat. Quo-
ties interminantis Domini verba
super multitudine peccatorum tuo-
rum insonuerunt auribus tuis, &
factus es *tanquam aspis obturans au-
res suas?* & nusquam cum Niniue
cineres, nusquam ieiunia pœnitenti-
dinis testes, inter non imparia sce-
lera. Quid ergo cum Niniuitis spe-
res, solis sceleribus æquandus, ne-
scio an non & maior?

Nec infantia parcitur: illuden-
tibus enim pueris, *Ascende calue,* 4 Reg. 11
ascende calue, maledicit Elifæus;
egressique duo vrsi de saltu, lacera-
D 3 uerunt

nerunt ex eis quadraginta duos. Liberos ætatis illius cachinnos mortuunt. Si non parvum infantia ad vnius indignantis Prophetae imprecationem; quid non merito vereamur non vno liberiore risu, sed ingenti scelerum mole oppressi immerisque? aut quos non Vrsos merebimur, infelicitum æternorum nemorum fæua inferorum rabie truces & indomitos?

Act. 5. In Anania & Sapphira peccatum vnum habemus. *Cur tentavit satanas cor tuum mentiri te Spiritui sancto? Et sequuta mors est, audiens autem Ananias hæc verba cecidit & expiravit. Eadem pœna sequuta uxorem est, similis mendacij ream. Si quoties nos menditi Domino non reddentes vota labiorum nostrorum, fœdifragi, toties essemus morte mulctati, quis è millibus superesset vnus?*

6. De Epulone Scripturæ verba sunt: *Homo quidam erat dives, qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur*

labatur quotidie splendide. quis non
dines vestitur byllo, adeoque ra-
diat purpura? quis non conuiua-
tur splendide? *Mortuus autem est*
diues, & sepultus est in inferno. non
eueniant hæc omnibus. & tamen
vbi delicta paria, non & exitus?
Sequamur diuitem, illiusque ani-
mam post diuortium corporis ad
inferna deductam. *Elevans autem*
oculos, cum esset in tormentis, vidit
Abraham à longè, & Lazarum in si-
nu eius. & ipse clamans dixit: *Pa-*
ter Abraham, miserere mei, & mitte
Lazarum, ut intinga extremum di-
giti sui in aquam, ut refrigeret lin-
guam meam, quia crucior nimis in
hac flamma. Responsa refert, du-
ra nimis, quia nulla prece, nul-
lius tormentis flectenda. *Recor-*
dare, quia recepisti bona in vita
tua: & Lazarus similiter mala;
nunc autem hic consolatur, tu vero
cruciaris. Acerba vicissitudo. Se-
uera præmiatio. *Recepisti bona*
in vita tua. Tam labili vitas

& si æternæ compares, momentanea, ac vix tanta. Nunc verò cruciariis. Si pariarentur bona & cruciatio tempore & magnitudine, ferenda fors commutatio foret. Nunc pro tam breui purpura & epulis, cruciari æternum? quis non perhorrescat totus? conuiuia in diuite cruciari, & cruciari æternum? vestem in illo cruciari, & æternum? quæ nos pœna manet, qui non epulis & bysso, sed omni innatamus vitiorum generi? à quibus vix die, vix hora immunes, peccata peccatis innectimus, tanquam securi de exitu, certi de cælo. Audiamus

Ecl. 9. Ecclesiastem: *Nescit homo finem suum; sed sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aues laqueo comprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo, cum eis extemplo superuenerit. Exemplo Euangelicus di-*

Lue. 12. *ues, cum audet animæ suæ: Habes multa bona, posita in annos plurimos. requiesce, comede, bibe, epulare. cui Deus: Stulte, hac nocte animam*

tua

tuam repetent à te, quæ autem para-
sti cuius erunt?

Quousque ergo peccata pecca-
tis ingerimus ignari de hora, certi
de damnatione, & damnatione
æterna, si peccatis imorimur? *Pluet*
enim Dominus *super peccatores la-* Psal. 10
queos; vt quasi dolo circumuentos
arbitreris, & in die securitatis, li-
berique cursus ac volatus, retibus
implagatos. *Ignis & sulphur, &*
spiritus procellarum pars calicis eo-
rum. Hanc partem qui amat, am-
plectatur peccata, tanquam amica,
tanquam sulphurationis & ignium
parentem neclongamora. *Pusil-*
lum, & non erit peccator: quæres lo-
cum eius, & non inuenies. Et, sicut
deficit fumus; Et, fluit cera à facie
ignis, sic pereunt peccatores à facie
Dei. Audiamus Prophetam: *Ecce* Psal. 72
ipsi peccatores & abundantes in sæ-
culo obtinuerunt diuitias. Quomo-
do facti sunt in desolationem, subitò
defecerunt: perierunt, propter ini-
quitatem suam, velut somnium sur-
gentium

gentium Domine, in ciuitate tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges. Quid sunt somnia? aut quid reliqui ex illis surgente somniatore suo? aut ubi vestigia somniantis animæ? quid imago somni? quod umbra corporis, quod aëri & aquæ relicte semite ab aue volante, pisce natante, sagitta fugiente, vento perflante & somni imagini componitur peccator. ego hæc si dicerem, insurgant minenturq; purpurati omnes. Scriptura componit: mentiri illa nescit, aut supra fidem crescere. & habes ab eadem.

Psal. 36.

Vidi impium superexaltatum & eleuatum sicut Cedros Libani, & transfui, & ecce non erat; & quasiui eum, & non est inuentus locus eius. Quid

Psal. 91.

miramur, cum exorti fuerint peccatores sicut fanum. Si sicut foenum aut sicut stipula, quæ hodie est, & cras in clibanum mittitur pereant, & in fauillam, cineres, & fimum dispergantur peccatores, quorum cum transierint, vestigia nulla, reliqua-

liquationes nullæ sunt; quid am-
 plexabimur, aut quò consilia no-
 stra viasque dirigemus? si non ut
 sequamur monentem Ecclesiasti-
 cum: *Quasi à facie colubri fuge pec-*
cata, & si accesseris ad illa, suscipient
te: dentes leonis, dentes eius, inter-
ficientes animas hominum. Quasi
rhomphæa bis acuta eius iniquitas:
plagæ illius non est sanitas. Nam
quæ sanitas in æternum fauente!
quæ sanitas in flammis nullo auxo
restinguendis, nullo mitigandis!
 & benè colubro peccatum omne
 comparatur, cuius omnis familia-
 ritas noxia, & contactus mors est.
 quodque non de propinquitate
 modò, sed & de longinquitate ve-
 nena iaculatur. Benè leonis den-
 tibus: quis effugiet implicatus il-
 lis? benè rhomphææ bis acutæ: in-
 quamcunque enim partem te fle-
 xeris, quacumq; ictum exceperis,
 peristi. omne proinde *cor sapiens*
& intelligibile abstinebit se à pecca-
tis, & in operibus iustitiæ successus
habebit.

Ecc^l 218Ecc^l 39

D 6 Si

- Si tamen in peccatum prolapsi, non tardemus conuerti ad Dominum, & deprecari iudicem maximum illius: vtrò enim spondet, Si conuersus populus meus, super quos inuocatum est nomen meum, egerit pœnitentiam à viis suis pessimis, & ego exaudiam de cælo, & propitius ero peccatis eorum, & sanabo terram eorum. Quare inclamemus, toto proni corpore, lacrymis madidi, singultibus ab imo corde ductis,
2. Par. 7. *Peccauimus, impiè egimus, iniquitatem fecimus. Tu qui pius es miserere nostri, Misericordia patris in*
1. Esd. 9. *peccantem filium. peccauimus grauiter vsque in hanc diem, Adeoque in hanc vsque horam: nec vllum propè tempus sceleribus vacuum.*
2. Reg. 24. *Transfer iniquitatem nostram, quia*
- Eccel. 23. *stultè egimus. Ne rogo adincre-*
- Psal. 50. *scant ignorantia meæ, & multiplicentur delicta mea. Sed, auerte faciem tuam à peccatis meis, & omnes iniquitates meas dele, secundum multitudinem miserationũ tuarum.*
- parce

parce, Domine, parce peccatis meis. quousque non audis? factus enim sum mihi metipsi grauis. Cur non tollis peccatum meum, & quare non auferis iniquitatem meam? Neque enim vis mortem peccatoris, sed magis vt conuertatur & viuat. Beata conuersio, quam vita sequitur, non mors altera priore deterior, ne fiant nouissima peiora prioribus: quæque non à labris, aut supremo gutture, sed ab intimo prognata pectore, seriam morum emendationem amplectitur. Beatus, qui succensus amore Dei veræque virtutis antè mortem deligit, quàm aut innocua antè vita crimen admittat, aut semel expiato scelere audiat, Canis ad vomitum, & sus lota in volutabro luti. Antè mille tormentis corpus lacerandum obicit, quàm ad priora redeat. antè inferorum pœnas calcet intrepidus, & per medios ignes inambulet audax, quàm vel latum crinem desleciat à mandatis Domini. antè

D 7 præli-

præligat extrema pati sæculi altè-
 rius, quàm nouo maculare vitam
 crimine: adeoq; malit sine scele-
 re æternum ardere, quàm peccatis
 obnoxius æternum gaudere, cer-
 tus ibi esse Deum vbi nulla sunt cri-
 mina; ibi verò cœlam, vbi Deus
 est. contrà; infernum esse, à quo e-
 xulat Deus scelerum vindex. que
 enim conuentio Deo & sceleris?
 luci & tenebris? Felix anima, que
 peccato & morte proposita, si ne-
 gata fuga, in alterutrum deligendi
 necessitatem se redactam viderit,
 mortem cum Susanna peccato
 prætulit. præit illa: *Angustia mihi
 sunt vndique: si enim hoc egero, mors
 mihi est: si autem non egero, non ef-
 fugiam manus vestras. Sed melius
 est mihi absque opere incidere in ma-
 nus vestras, quàm peccare in conspe-
 ctu Dei.* Felix que inter peccatum
 & ignem media, ignem audaci
 cum Thecla & Apollonia petit sal-
 tu: felix que è rupe pendula, hinc
 inferno minitante, ibi peccato al-
 licien⁴

Dan. 13

liciente, antè cum Anselmo in me-
dias inferorum defilit flammam
quàm in peccatorum læta pascua
spectatorem suum hilari amœnita-
te prouocantia. Hoc enim demum
amare est, nullis intercurrentibus
ab amato disiungi: non minis, i-
gnibus, verberè, non morte pro-
posita, quacunque tyrannide sæ-
uiente, quacunque carnificis manu &
ingenio ferociente; & antè animam
ponere quàm datam fidem fallere.

Potuit pistillo contusus in mor-
tario philosophus insultare secre-
torum scrutatori; potuit foemina
antè præmansam linguam exspue-
re in tyrannum, quàm prodere a-
micos conspirationis socios: po-
tuit Romanus vstulantem videre
dexteram, ridereque foculum ad i-
pe suo pastum; seuerior erroris sui
quàm tyrannus vindex: quid fa-
ciet Christianus, hinc minis in-
surgentibus, inde diuite spon-
sione illectus? destituet ama-
tum, & prodetque tot cœlorum
spon-

sponſionibus grauidus? mori Romanus potuit vt Reipublica prodeſſet, & toties mori, quoties conſoſſus clauis, inter inſomnia & dolores, animam poſuit; & inclamare etiam mulier poſt adactum puſionem, Pate non dolet, vt quæ iuncta viuo, iungeretur mortuo: aſpides quoque alia immittere petori; ac in medios inſilire diuites ignes marito ſocia; aut ferro viam abitura animæ ſternere, ne cogereſſet ſupplex eſſe victori; aut in extrema fortuna reſpondere hoſti, ducem quærenti, Imperator bene eſt: & Chriſtianus eternitatis ſpe plenus, tantoque diues ſecurusque promiſſo, ſanguine amati firmato, ne quid rubori deſit, mortem expaueſcet propoſito peccato? auditur vnus in mediis doloribus, & in quadam rabie ac ſenitia dilaceratorum viſcerum. Bene mihi eſt, & habeor bene: & Chriſtianus ingemiſcet ſub tormento, ſub vigilia & rota, aut veſte picata, certus

tas d
inam
tietur
ſpe p
opur
plus
vern
imp
nun
Den
digi
Hec
ret?
ro?
ferui
qua
O
pron
miſſa
men
certa
amp
men
pron
cogi
acius

tas de gloria, certus de premio? an
inanibus promissis deduci se pa-
tietur ab amato, peccato mentita
spe prolectante, vanis dignitatum,
opum, voluptatum sponsonibus?
plus spurca caro & tantum non
vermis & cinis, improbo fædoque
impulsu; plus auri & honorum
nunquam saturanda fames, quam
Deus poterit eternarum sponsor
dignitatum, opum, voluptatum?
Hæc fierent, si ratio clauum tene-
ret? si imperaret anima, & non ca-
ro? si mens staret? si non duram
seruiremus corporis seruitutem? si
qua generositas infideret pectori?
Opes & honores prouocant?
prouocat & Deus. Vtrunque pro-
missa. Inde peritura, dubia, mo-
mentanea; hinc non moritura,
certa, perennatura. Quid dubitas
amplecti pro dubiis certa, pro mo-
mentaneis æterna? sed & illa cum
prouocant, cum ostentant opes,
cogita *facilius camelum per foramen* Mat. 19.
acus transire, quam diuitem intrare
in

in regnum coelorum; cogita illum
 cuius horrea plena Evangelicæ se-
 quuntur minæ, nec segnior mors mi-
 nis. cum promittunt honores, co-
 gita Principes & Reges, & quid-
 quid terris magnum, Fuisse. mise-
 rum, non esse. quod si qui nunc
 in honore & ore vulgi, futurum
 breui, cum audiemus, Fuerunt; &
 nomen nunc nullum, & cinis om-
 nia, & mancipiis pares omnibus &
 cinere. cogita quam multos utra-
 que hac fallaci spe luserint, quam
 multos solo promissorio verbo di-
 miserint inanes, quam multos sola
 sponcione rebus vidua laclauerint;
 quam multis denique e millibus,
 vix vnum alterumve ad sperata
 deuenisse. atque ex his paucis, ne-
 scio vnus aliquis forte sua quan-
 tumuis ampla contentus vixerit:
 adeo crescentibus opibus & ho-
 noribus curæ crescunt & sollicitu-
 dines individuo illis nexu iunctæ;
 vt quamdiu illi, tamdiu iste. au-
 gentur opes & honores, ac quasi
 per

per gradus tendunt ad sublimia,
comitantur iisdem gradibus passi-
busque fidâ custodiâ latera clau-
dentes sollicitudines & curæ; nec
antè deferunt quàm eodem mo-
numento claudantur.

Allicit caro, bellua veriùs quàm
sœcia? propone ignes. & indignū
viro tam ignavæ succumbere. ani-
mam cogita & carnem, vtriusque
dignitatē metire: & quàm æquum
sit imperare, quàm parère. oble-
damenta quæris? animæ quære. eu-
ius eo præstantiora sunt, quo ani-
ma antistat carni. sin perstat im-
portuna illestrix: mancipium co-
gita: loro, maceratione, verberè
doma. Mortem deinde cogita.
Fors eodem momento sistendus
iudici, feriendus inexorabili sen-
tentia duræ æternitatis. nec no-
num hoc euenisse plurimis, posse
& tibi. quid si ueniat? si te capiat
mors improuidum, inopinatum,
imparatum, & in medio assen-
sus prauis? serò tutiora cogitas
conu

confixus iaculis, serò receptui canis, confossus telo, serò de domo cogitas, ruina oppressus, serò pœnitundine tangeris, clade accepta. & quis prudens in securim & crucem conicit emendanda? quis in ignem & tormenta? antè decuit; & vitanda malorum causa. Nam malo iam parato deliberationi præclusa ianua est.

Omniū verò quę ubique sunt malorum causa peccatum est. Ex hoc tanquam caule, flore, fronde, ramo, trunco, radice, semine, nascuntur omnia. Præscinde non caulem aut florem, sed radicem; & euiceris. Et tam diu virge, vre, seca, ignibus etiam admotis, quam diu reliquum aliquid est prioris. nec fide resecto trunco; radix petenda est. Neque illa à superficie terre radenda; excandicanda funditus est. Proscindenda terra securibus, aratro, ligonibus altè euertenda, vt nequa vestigia aut præteritorum memoria maneat. sic denique beatam

tam vitam duces. Si non potes ad
hec magna in tam maligna terra;
quin exurgat & sese ostendet ma-
lum, ne dormi. Ut primum se pro-
dit, falcem admoue, ne parce, nec
ad maturitatē cultrum reiice. dum
tener est frutex, dum se quasi in
culmum erigit, ferrum adige. Ne
si omni simul parte succrescant zi-
zania, frustra victoriam speres. Co-
natus omnis à quo triumphus ex-
spectandus, à primis initiis est. nam
si coloni ignavia adolescant ziza-
nia, antè quod reliquum est spei
bonę fecunda malignitate sua suf-
focabunt. ferè namque malignis-
sima quęque fecundissima repe-
ries. Ergo dum tener est frutex,
nec adhuc coaluit in arborē, dum
velli manibus potest, conatum ad-
hibe: nam pòlt, ferro ac ignibus
opus erit. ac ne sic quidem nisi im-
portuno labore viceris, aut sube-
geris malum.

Denique cogita hic peccatum.
ibi Deum vindicem, quis latro sub
gladio

gladio & fune scelera meditantur? quis in oculis iudicis, & in momento ferendæ sententiæ? quis ad motus ignibus & rotæ? quis vibrato iam ferro? Audentiora habes in peccatore. quem alius ensis, funes, ignes de vicinitate premunt de sequitia minantur, de æternitate terrent. non ille temerarius, ad eoque extremè fatuus audiat, quem propositi ignes, & iam iam immitendi leones, craticule, lamine, forcipes non auocant à facinore & quid hæc temporaria, & paullo post non futura, ad æterna de propinquitate certiora? ludi illa sunt & pictæ fabulæ, ac non nisi corporis huius vmbre, ac re vmbre quidem. & quale lumen arbitrari candelæ ad solem? maius etiam discrimen inter sæculi huius igne & æternos est. illi tamen si te à cramine reuocant; quid facient eterni, fors cras, fors hac hora, fors huius ipso momento ruituri, & te in eternam miserandam infelicitate

detur

deturbaturi? Hęc meditare: & de
facili vinctes quidquid te in pecca-
tum trahit, quidquid allicit. si non
evincunt, causa est, quod de su-
perficie tantum cogitata, non tran-
seant supremam cutem, non la-
bra, aut capitis crinem. immitte
cordi serius cogitator, committe
menti diligens scrutator: nec in
summo natet hęc cogitatio, sed
ima petat, transadigens quidquid
fibris latet abditum, quidquid con-
creditum animo: sedeatque infi-
xum pectori altius, quam vt vlla
seculi vis dolusve vel latum capil-
lum loco moueat.

Et vt defint reliqua, sola cogi-
tatio presentis intuentisque om-
nia Dei, terrere quemcumque me-
rito à delicto possit & debeat; ter-
ret parentis, terret domini, quan-
tò potiore iure Dei: & verum
est illud Stoici; *Magna pars pec-
cati tollitur, si peccaturis testis
assistat, quem animus vereatur,*
cuius

cuius auctoritate secretum suum san-
ctius faciat. Felicem qui talem per-
 petim ob oculos habet, ad cuius
 memoriam se componat. hinc il-
 lud eiusdem est, *Opus est aliquo, ad*
quem mores nostri se ipsi erigant.
 Nisi ad regulam prava non corri-
 ges, & quæ regula certior Deo?
 quo latera claudente cingenteq;
 non fidem superat omnem pecca-
 tum peccato cumulari? in illius o-
 culis sceleribus se obstringere? ma-
 num ipso inspectore, & paullo
 post iudice, facinori admonere?
 Hæc qui faciat, ego illum arbitret
 credere presentem esse Deum? il-
 lum abditissima intueri cogitatio-
 num nostrarum? quis in oculis Re-
 gis, iudicis, domini, audeat luen-
 da patrare? si patrat, tu illum putas
 integro esse capite, aut scire præ-
 sentes? & in animum inducam
 meum, integra illum esse fide, imò
 vlla illum esse fide, aut cerebro,
 qui in oculis Dei committit morte
 non multo post pianda, & morte
 æterna

ætern
 sana
 minu
 calli?
 te cœl
 cipiu
 qua
 tum,
 ment
 stingu
 gan da
 suspir
 Qu
 vt def
 nume
 tis qu
 deuise
 R
 Imm
 daq
 Visc
 tat
 Pecc
 vll
 cum in
 editu

æterna? procul hæc amentia & in-
fana fatuitas; procul hæc fidei di-
minutio à Christiano capite. Pec-
catti? excidisti à Deo, ab hæredita-
te cælorum promissa, factus man-
cipium diaboli, hæres ignis æterni.
quæ si placent, amplectere pecca-
tum, innoluere criminibus, & mo-
mento post expecta nullo ano re-
singuenda, nulla æternitate miti-
ganda, nullis precibus, lacrymis,
suspiriis, pœnitundine minuenda.

Quid, quòd peccatum ipsum,
vt desit inspector Deus, terrere v-
numquemque debeat, sola men-
tis quadam corrosione ac veluti
deuisceratione. Iusit ad hoc Poëta:

*Rostroq; immanis vultur obunco
Immortale iecur tundens, facun-
daque pœnis*

*Viscera, rimaturque epulas, habi-
tatque sub alto*

*Pectore: nec fibris requies datur
vlla renatis,*

cùm intus animum crimen pulsato
editque exeditque infelici natu

E renit-

renatuque viscera; non dies, non
noctes concedens curarum vacuas,
hinc dira insomnia, & inter blan-
das quietis necessitates, & amicum
corpori soporem, timores & tre-
pidantia sequuntur corda, ac pal-
pitantia viscera. non minus ad hæc
elegantè, quàm verè Satyricus,

*Nocte breuem si fortè indulsit cura
soporem,*

*Et toto versata toto iam membra
quiescunt;*

*Continuò templum, & violati Nu-
minis aras,*

*Et (quod præcipuè mentem sudori-
bus vrget)*

*Te videt in somnis, tua sacra & ma-
ior imago*

*Humanâ turbat pavidum, cogitque
faceri*

delicti magnitudinem & immanti-
tatem patrati criminis, quam nol-
lus sopor restinguit. horrores ex-
hinc & tremuli artus, suaque colli-
sione graues, ac ingens omnium
diffi-

diffidentia: non damus cuiq; sua,
aut thalamus satis tutus.

Hi sunt qui trepidant, & ad omnia
fulgura pallent,

Cum tonat. exanimis primo quoque
murmure cæli,

Non quasi fortuito, nec ventorum
rabie, sed

Iratus cadat in terras & vindicet
ignis.

Illam nihil nocuit? cura graviore ti-
metur

Proxima tempestas, velut hoc dila-
ta sereno.

Præterea lateris vigili cum febre
dolorem

Si cœpere pati, missum ad sua cor-
pora morbum

Infesto credunt à Numine, saxa
Deorum

Hæc, & tela putant.

Hæc paritur pœnas peccandi sola
voluntas.

Nam scelus intra se tacitum quæ
cogitat vllum

Facti crimen habet cedo, si conata
peregit?

E 2 Per-

Perpetua anxietas, nec mensa tem-
pore cessat,

Faucibus ut morbo siccis, interque
molares

Difficili crescente cibo.

Ingens tormentum anima pec-
cantis, cum à seipsa impetitur, & à
domestico laceratur carnifice. hinc
est illud eiusdem:

Cur tamen hos tu

Evasisse putes, quos diri conscia
facti

Mens habet attonitos, & surdo
verbere cadit,

Occultum quatiante anima roreore
flagellum?

Poena autem vehemens, ac multò
seuior illis

Quas aut Cederius grauis inuenit
aut Rhadamanthus,

Nocte dièque suum gestare in pecto-
re testem.

Et alterius breuitate sua elegans
gratumque;

Quod quisque fecit patitur, auctorem
scelus

Repetit,

Repetit, subque premitur exemplo
nocens.

Monet in hanc sententiam Pro- Lib 3. de
sper; Quid, quòd in peccantem etiam vita con-
sine humano iudicio conscientia iudi- temp.
cantis tormenta deserviunt, & mali cap. 116
sibi consciam mentem ipsa etiam cogitationes secreti reatus, cruciatoria recordatione conficiunt?

Fateor, aliquando tanquam in
alta pace peccatorem vivere: cum
nimirum in profundam peccato-
rum venerit. quæ ipsa inquietu-
dine longè detestabilior est. nam
quamdiu mens agitur, sperari me-
liora possunt, ac à turbata mentis
inquietudine, ac quasi intestino ci-
vili bello pax sperari, deposito per
pœnitentiam, lacrymas, supplices
ad Deum preces, vitæ morumque
in melius emendationem, pecca-
to in hoc domestico Oceano pira-
ticam exercente. Quòd si semel
atra nube sua Solem omnem lu-
cemque excluserit, noctemque pro
die indaxerit, vt iam deleat in

E 3 tene-

tenebris ambulare, assuetaq; mens
 noctibus, aut non tangatur tene-
 bris, aut has pro luce amplectatur;
 desperata salus erit, nimiumque
 deflenda conditio, & phrenesi ac
 mania similis, quæ tenebras pro
 luce amplectitur, pro pace bellum,
 pro interitu salutem, pro dignitate
 dedecus, ignes pro cælo, tormen-
 ta pro deliciis, mortem denique
 pro vita, & æternam mortem pro
 vita æterna. misera pax ex pecca-
 torum accumulatione nata: mu-
 tuo namque se peccata tanquam
 mutuo inuitatu ac tractu sequun-
 tur, credas ab vno dependere filo,
 nam licet aliquis adhuc in illis sen-
 sus est, peractis

*Criminibus; tamen ad mores natu-
 ra recurrit*

Damnatos, fixa & mutari nescia

Nam quis

*Peccandi finem posuit sibi? quando
 recepit*

*Eiectum semel acerrima de fronte ru-
 bere?*

Quis

nube velatum, quæ tormenta specioso nomine mentitur, quæ ignes oppanso facinorum mantello tegit, quæ recta planaque via ducit ad infelicem eternitatem. Odisse meritò hanc pacem debet quisquis meliorem amat, quisquis aeterna cogitat. inimica illa coelorum paci, inimica Deo, ipsique adeò inimica est animæ, cum qua aeterna bella gerit, nullo suo finienda, nullo in infelici eternitate minuenda, ubi mutua corporis animæque nunquam ponenda odia, aeterna inuicem detestatione, laceratione, nullo temporis pro causa expianda, nullo mitiganda. Hæc est pax tranquillitasque sceleribus nata, quæ rediuvina semper odia aeternaturo profundit partu. Admirata olim vetustas Alcidem sternentem Hydram,

*Cum duplices pareret vulnere mors
animas.*

nec admirata minùs, cum vidisset.

*Gaudentem strato latus acclinare
leoni.*

maiores

maiores, si non animos, temerarios tamē ausus grandiores in peccatore reperies: qui cum non ignoret omni leone peccatum ferocire immaniū, illius non procumbit lateri, sed ad ima demittit viscera, è quo non rediit animę iterum ferro depugnandę, sed centuplicatis vicibus exurgant tormenta nulla ætate moritura: neq; iterum nasciturus Herculeus labor. sed.

Quinquaginta arvis immanis hiatibus Hydra

Savior intus habet sedem,

& peccantia depascitur viscera. ita immortales morsus in immortalibus grassantur corpore, bellaque, eternum relegata pace, sæviunt eterna.

Hi scelerum fructus, & tanquam mortiferę arboris suę fatalia poma, infelicis culmi sui noxium triticum, nefasti candicis sui flos nefastus, venenarij palmitis vva morticina. caue quisquis teipsum amas, quisquis animam Christi sanguine

guine purpuratam, vendicatam.
 nimis carè emitur tam vilis pretij
 nociturum premium. ne crede ma-
 gna pollicenti. mentitur. nisi ma-
 gnum sit æternum vri. neu fide
 mollia spondenti. nisi molle sit
 flammis exedi nō morituris. quid
 fauū & mella speras? fellea omnis
 peccati præmiatio est. quid deli-
 cias & oblectamenta venaris cor-
 poris? plus semper moeroris
 quàm gaudij reperies. fugiūt gau-
 dia omni velociora telo, auo, nima-
 lo, vento, flumine: manet pœni-
 tendo omni colocynthide ama-
 rior, omni venenosior toxico: se-
 mel enim hoc à quacunque vene-
 naria lue prognatum occidit, pec-
 catū æternat infeliciores vita quàm
 interitu.

Lib. 3. de Scitè Prosper peccati præmia
 vitæ con- depinxit. In inferno autem pecca-
 templ. torum continuus gemitus, cruciatus
 12. æternus, dolor sumus, poenalis sensus,
 torquent animas nec extorquent pu-
 niunt corpora damnata nec finiunt:
 quos

quos ideo sibi deputatos ignis inextinguibilis non exstinguit, ut permanente sentiendi vita, poena permaneat, & ad dolendum magis quam ad viuendum aeternis corporibus compedire habeat, quos in flammis viuacibus immortalitas secunda mortis occidat. Verè viuaces flamme, quae nullo suo exstinguuntur, nullo moriuntur: sed perenni vstione tanquam perenni vita in damnata lauiunt corpora, nouis semper ac quasi rediuisiuis auctibus crescentes. Hinc illa eiusdem prudens monitio: Si eo tempore quo quis peccare Cap. 100 deliberat, sana mente consideret, quae poenae exspectet in suis facinoribus ac flagitijs deprehensos, quod supplicium conuictos excruciet, qui tremor membra quat at, pallor ora perfundat; quantum denique humiliet, & execrabilis omnibus reddat, etiam ipsum sordidae opinionis opprobrium, nescio an possit quibuslibet vitis accommodare consensum. Ut sanè prodigio simillimum sit haec cogitanti

peccata obrepere, excidere scele-
ra, neq; æternorum tormentorum,
semperq; ardentium flammaram
memoriam impellentis ardorem
criminis extinguere posse.

Quis latro non se retrahit fune
pendente? quis non continet dex-
tram sicarius sub carnificis manu?
quæ non improbitas conticescit iu-
dice spectatore? quis perduellis
sub securi mediata non reprimat
facinora? quis fur in compede &
laqueo prædam circumspicit? ca-
dit omnis audacia; mitescit feritas;
subsidunt scelera, si ferrum, cru-
cem, forcipes; candentes laminas,
rotas, ignemve admoueris. & tan-
quam niues sole aut igne medio,
ita omnis malitia, iudice, tortore,
pœna sæuiente delinquit animo:
aut tanquam ignis flumine Ocea-
nove proriente ardentes reprimat
minas, irasque ponit, nec iam vl-
trâ ignis: ita quantumuis immanis
ferocitas, tormentis insurgentibus
submittit animos, nec iam scelera
sunt:

sunt: & peccator tamen iudice imminente, tortoribus immanè sententibus, perennibus sænnum vrentibus cinctus flammis, igneo miserando præcipitio proximus, infelici eternitate proposita, nullaque vel momenti vnus certitudine concessa, scelera sceleribus accumulatur; facilemque illis porrigit dexteram momento fors post eternum vrendam, cruciandam nulla commiserationis, nulla in omnem eternitatem laxamenti spe concessa. at hæc peccatori eueniunt ob breuissimi temporis fruitionem, ob fugitiuarum oblectationum, momentanearum deliciarum, periturarumque opum tenuem moram. ita fugientibus, omni que vento ac sagitta perniciosioribus æterna infortunatissima vicissitudine succedunt. vt merito exclamet Augustinus: *Verè nimium miseranda & plangenda conditio est, vbi citò præterit quod delectat, & permanet sine fine quod cruciat.*

De honest.

mulier.

cap. 30

E 7 sub

sub momento enim, libidinis impetu
transit, & permanet sine fine infeli-
cis anima opprobrium. Ita planè est.
Momentanea delectatio quantis
æternitatibus luitur? quantis tor-
mentis exsoluitur? quantis igni-
bus expenditur? dura fatuaq; com-
mutatio, momentanea æternis.

In Mora-
libus.

Quando cumque ergo volupta-
tes, honores, opes prouocauerint,
æternitatè admoue, in hanc men-
tem oculosq; fige. prudenter Gre-
gorius: *Quæ maior stultitia, quam*
propter bonum momentaneum perde-
re bonum æternum? quid insanius
quam propter modicam voluptatem
carnis, æternis se obligare incendiis?
quantum malorum in vno scelere?
momentanea voluptate, auroq; &
perituris honoribus vinceris? æter-
na spoliaris gloria, voluptatibus
opibus æternis; ignibusque cru-
ciaris æternis, opprobriis & ege-
state æterna. Societate deinde ex-
cluderis beatarum mentium æterna
fruitione diuinitatis æterna: dx-
monie

monibusq; in ignibus associaris æ-
ternum. Fortiter in hanc senten-
tiam Augustinus: *O quanta iniqui- De ho-
tas, quanta perversitas, ut animam nesti
quam Christus suo sacro sanguine re- muliers
demit, luxuriosus quisque propter v- cap. 30
nius momenti delectationem libidi-
nis, diabolo pessimo inimico suo ven-
dat ac eradat!*

Quam grauis deinde iniuria à
peccatis irrogetur Deo, serius in-
uestigator cogita. Sanguine illo
scelera nostra luit, sanguine lauit,
expiat sanguine. quid, quòd e-
tiam pascat sanguine, famemque
sitimque leuet sanguine? ita pro-
digus sui, non corpori, non san-
guini, non parcat animæ, vilis ipse
sibi. Quasi cœlum sine peccatore
fordeat, & indignetur solitariæ glo-
riæ, socios asciscit. Deerant iusti,
peccatores excludebat cœlū. quid
faceret mens pia felicitatis nostræ
anida? quid faceret miseratio per-
dere ne scia? quid ignara misereri
iustitia? utramque iunxit, cum
utram-

Vtramque sanguine suo expleuit.
 Hunc sanguinem non proculcat,
 quicumque grauiore se obstringit
 scelere? non contemnit, qui hic
 sanguine vetante, ibi peccato pro-
 ritante, momentaneæ oblectationi
 sanguinem postponit? minor e-
 nim & inferior illi sanguis, & Chri-
 sti sanguis, peccato est. nam si non
 vilior minorque, quid sequitur
 peccatum sanguine neglecto? non
 ille apud nos maior, cuius impe-
 riis paremus, cuius famulatu sub-
 dimur, cui proni ancillamur? &
 non ille peccato famulatur, qui ad
 illius imperia facilis flectitur, qui
 monita obaudit, qui vocanti pa-
 ret? qua ergo mente arbitraris Do-
 minum, cum videt sanguinem su-
 um peccato posthaberi? tantumq;
 pretium cœlo terrisque infinitum
 nobilius, præ momentaneis ne-
 gligi?

Inuitat peccatum, & animam ad
 se pellicit vana ostentatione, inani
 diuturnitatis spe, fallaci mora? at
 clamat

clamat ex aduerso Christi sanguis,
hiantiaque toto corpore vulnera.
Quò eternum morituro ruis? in-
tuere pignora pro te pendentis
Dei, clauos, flagra, lanceam, coro-
nam spineam, sanguinem venis
tanquam fluminū ostiis fluentem,
celumque terramque, & quidquid
orbe toto est rigantem. si hæc non
explent barbarum & crudele pe-
ccatum tuum, quid speras? explerent,
si peccatis finem statueres. nunc
cum veteribus noua accumulās,
quid aliud facis, quam vt non satu-
ratus vna cruce, vna morte, noua
pares vulnera, clauos, crucem no-
uam? Et toties reus, toties Domi-
ni, Regis, Iudicis, Parentis, Dei in-
teremptor, quid exspectas? si ad
explendam iusticiam tam immane
sciendum fuit in innocuo Chri-
sti Dei tui corpore; quibus tor-
mentis domestica expiabis scele-
ra? quibus ignibus iustitiæ litabis?
Consule proinde tibi animæ-
que, dum tempus est, dum permit-
tit

tit

sit aetas. & vbi cumque peccatum
 inuitat, vulnera oppone sangui-
 nemque Christi tui. vbi cumque te
 peccatum mendaci pellicit ore,
 vultu, fronte, genis, oculis; ob-
 tende crucem. adde, quidquid sce-
 leribus est, momentanū esse, quid-
 quid in pœnis, æternum: quidquid
 in illis, seue & fugienti simillimum
 esse; quidquid in tormentis, per-
 ennare. sanguis ergo te moueat &
 æternitas, ne nocituris dedas ma-
 num. Nulla tanta peccati vis est,
 quam non de facili Christi tui crux
 repellat & æternitas altius defixa
 menti. quocumque ergo peccato
 prouocante, quocumque allicien-
 te, cœlum intuere, abdicationem
 eternaturę glorię; infernum intue-
 re, adiudicationem flammarum
 perennaturarum; terram intuere,
 & in ea de curce pendentem, cri-
 deliterque lacerum Christum tu-
 um corporis, sanguinis, anima-
 que suę prodigum; teipsum in-
 tuere, fœris patrandi criminis mo-
 mento

P
 men
 gisse
 restit
 uersu
 mia
 pœna
 Chri
 prote
 timis
 ligan
 teque
 ramo

PALA
 sun
 va
 mo
 coe
 sin
 Can
 ran
 aue
 am

mento rapiendum? cogita contigisse plurimis, posse & tibi. Si restiteris, teque obduraueris aduersus illas Sirenium voces, premia cogita nullo fine ponenda, poenas felici fuga eternum abactas; Christum beneuolentiae dexteram protendentem, amplectentem, intimisque amoris nexibus sibi colligantem, adeoque totum se in te teque in seipsum totum beata metamorphosi transmutantem.

CAPVT III

PALATIA, AGRI, OPES. *Quantum ab his sperare debeat, quam validè inniti, hic videbis. Disces momentum saepe inter surgentia coelo rella, & vilem interiacuisse cinerem. Vt vetus dictum sit Campus vbi Troia fuit, veterisq; ramalia fagi: vbi regna, sterile aeuas; vbi hortorum pratorumq; amoena, macri nunc cespitis gleba.*
vbi